

Mardin Büyükşehir Belediyesi Örneğinde Yeni Büyükşehir Belediye Modeli Uygulamasının Yerel Halka Yansımaları

DOI: 10.26466/opus.823674

*

Muzaffer Bimay *

*Öğr. Gör. Dr., Batman Üniversitesi

E-Posta: muzafferbimay@gmail.com

ORCID: [0000-0002-6742-2852](https://orcid.org/0000-0002-6742-2852)

Öz

Günümüzde her geçen gün büyüyen kentlerin artan sorunları ve çeşitlenen ihtiyaçlarının karşılanması için yeni yerel yönetim modellerine veya var olanların revize edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’de 1980’lerden sonra yasal ve anayasal bir zırha bürünen büyükşehir modeli 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile yeniden reforme edilmiş, ancak Kanun’un içerik ve uygulamasından kaynaklı ortaya çıkan tartışmalar günümüze kadar devam etmiştir. İşte bu çalışma, 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir statüsüne kavuşan Mardin’de, söz konusu Kanun’un yerel halka olan yansımalarını yapılan tartışmalar bağlamında ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çerçevede Mardin’de yaşayan yerel halkın arada geçen sekiz yıllık zaman diliminde büyükşehir yerel yönetim modeline ilişkin yaklaşımları ve algıları irdelenmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışma için nicel araştırma yöntemi benimsenmiş, teorik arka plandan sonra bulguların betimsel veya tanımlayıcı istatistikleri yapılarak yorumlanmıştır. Elde edilen verilerden yola çıkarak katılımcıların yeni büyükşehir modeline olumlu yaklaştıkları, ancak yetki, denetim, temsil ve katılım gibi birçok açıdan bu modeli yetersiz gördükleri söylenebilir. Ayrıca katılımcıların yeni büyükşehir modeline karşı olan tutumları ile demografik değişkenler arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun eskiye göre daha iyi gelişmeler ortaya koymuş olsa da özellikle uygulamada, merkez-yerel ilişkileri ile demokratik temsil ve katılım açısından beklentileri karşılamadığı ve bu yüzden Kanun’un yeniden reforme edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Büyükşehir Modeli, 6360 sayılı Kanun, Reform, Mardin

Reflections of the New Metropolitan Municipality Model Application to Local People in the Example of Mardin Metropolitan Municipality

*

Abstract

Today, new local administration models or revision of existing ones are needed in order to meet the increasing problems and diverse needs of the growing cities. After the 1980s in Turkey, which assumes a legal and constitutional armor metropolitan model with Law No. 6360 issued in 2012 it has been reformed, however, the discussions arising from the content and implementation of the Law have continued until today. This study aims to reveal the reflections of the Law in question on the local people in the context of the discussions in Mardin, which gained metropolitan status with Law No. 6360 enacted in 2012. In this framework, the approaches and perceptions of the local people living in Mardin regarding the metropolitan local administration model in the intervening period of eight years were examined. In this context, the mixed research method was adopted for the study conducted, and after the theoretical background, the findings were interpreted by making descriptive and other statistical analyzes. Based on the data obtained, it can be said that the participants approach the new metropolitan model positively, but see this model inadequate in many aspects such as authority, supervision, representation and participation. In addition, statistically significant differences have emerged between the attitudes of the participants towards the new metropolitan model and demographic variables. Therefore, although the Law No. 6360 showed better developments than the past, it was stated that especially in practice, it did not meet the expectations in terms of center-local relations and democratic representation and participation, and therefore the Law should be reformed again.

Keywords: *New Metropolitan Model, Law No. 6360, Reform, Mardin*

Giriş

Demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan yereldeki yönetimlerin yetki ve sorumluluk açısından nasıl bir yönetim şekli alacağı, demokratiklik derecelerinin sınırının ne olacağı son iki yüzyılın en önemli tartışmalarından biri olarak karşımıza çıkmıştır. Bu dönemde sanayileşme ve kentlerin çekici özelliklerine bağlı olarak sürekli artan göçler ve bu göçlerin meydana getirdiği demografik baskılar nedeniyle genişlemeye başlayan kentlerde, bir yandan merkezde bulunan kentin yerlileri, diğer taraftan kentin çeperlerinde yoğunlaşan marjinal grupların meydana getirdiği ikili bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu ikili yapı içerisinde ayrışan nüfusun ihtiyaç duyduğu kamu hizmetlerini ve siyasal katılımı sağlamak, yönetsel ve mali açıdan gittikçe zorlaştığı görülmüştür (DeHoog, Lowery ve Lyons, 1991, s. 479-480; MacLeod ve Jones, 2011, s. 2453).

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi'nin verilerine göre 1800 yılında dünya nüfusunun yaklaşık % 3'ü kentlerde yaşarken, bu oran 1900'de % 14'e, 1950'de % 30'a, 2018 yılında % 55'e yükselmiştir. Bu oranın 2050 yılında % 68'e (Davis, 1965, s. 45; Onyango, 2018, s.49) ve mega kent sayısının 2030 yılına kadar 43'e çıkacağı öngörülmektedir (Department of Economic And Social Affairs [UN DESA], 2018). Türkiye'de ise 1950 yılında % 18,5 olan kentsel nüfus, (Tortop, Aykaç, Yayman ve Özer, 2014, s. 216-217), 2012'de % 77,3'e ve günümüzde ise yaklaşık % 92,8'e çıkmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2020). Dolayısıyla her geçen gün daha da büyüyen büyük kentlerin artan sorunlarının eski tip kentsel yönetim modelleriyle çözülemeyeceği anlaşılmıştır. Bu nedenle dünyada ve ülkemizde, özellikle 1980'lerden itibaren kamu yönetiminde ortaya çıkan yeni anlayışların da etkisiyle, yerleşme ve yönetim uygulamalarını da ön plana çıkartan birleş-tirme dahil birçok kent modeli ortaya atılmış ve gerekli mevzuat değişikliklerine gidilmiştir (Zimmermann, 2007, s.1-3; Rydergard, 2012, s.7-8; Bowornwathana ve Poocharoen, 2005, s. 234; Lefevre, 1998, s.9; Keleş, 1985, s. 70-71; Güler, 1987, s. 117). Böylece 1850'lerden beri reformcuların ve 1950'lerden beri çağdaş akademisyenlerin gündeminde olan büyükşehirlerle ilgili tartışmalar aşamalı bir şekilde belli bir kalıba oturtulmaya çalışılmıştır (Visser, 2002, s. 40).

İşte böyle bir arka plan içerisinde ülkemizde, 1970'lerden itibaren büyükşehirlerin nasıl yönetilmesi gerektiğine ilişkin arayışlar başlamış ve 1984 ile

2012 yılları arasında kuruluş (dar ölçek), genişletme ve bütünleştirme (alan-sal) şeklinde aşamalı bir süreç izlenilmiştir (Arıkboğa, 2013, s. 1). Bu bağlamda 2012 yılında yürürlüğe giren ve 2014 yılında fiili olarak uygulamaya konulan 6360 sayılı Kanun, yerleşme ve yönetim bağlamında devrim niteliğinde değişiklikler ortaya koymuş, ancak içerik ve uygulamadan kaynaklı birçok tartışma ve eleştiriyi de beraberinde getirmiştir. Buradan hareketle bu çalışma, 1867 yılından beri bir yerel yönetim birimi olarak varlığını sürdüren ve 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir statüsüne kavuşan Mardin’de, aradan geçen sekiz yıllık zaman diliminde söz konusu Kanun’un uygulamadaki yansımalarını yerel halkın tutumları üzerinden ele almayı amaçlamıştır. Dolayısıyla ele aldığım temel soru, 2012 yılından beri uygulanan büyükşehir modelinin yerel halk üzerindeki etkilerinin neler olduğudur. Çalışmanın problemi bağlamında ortaya çıkan ana beklenti, “6360 sayılı Kanun’un, yürürlüğe girmesinden itibaren geçen sürede, yerel halka etkilerinin olumlu olduğu ve yerel halkın yaşamında önemli değişimlere yol açtığı” şeklindedir. Bu çalışma ile, büyükşehir modeline geçişle birlikte Mardin’de ortaya çıkan değişimin yukarıda tespit edilen ana beklentiyi doğruladığı, ancak demokratik temsil ve katılımı sağlama bakımından Kanun’un gerek içeriği ve gerekse uygulamasında merkez-yerel ilişkilerinin arzu edilen seviyeye ulaşmadığı söylenebilir. Belirli bir zaman diliminde 6360 sayılı Kanun’un uygulamadaki yansımalarının ortaya çıkarılması ile gerek uygulamaya ve gerekse literatüre önemli katkı sağlaması ve önümüzdeki dönemlerde ortaya çıkması beklenen yeni model tartışmalarına da katkı sunması hedeflenmektedir.

Büyük Kentler İçin Yeni Yönetim Arayışlarının Arka Planı

Kentlerin ortaya çıkışı ve siyasi otoritelerin kurulması M.Ö. 3000 yıllara dayanmasına rağmen (Mumford, 2007, s. 49; Huot, Thalmann ve Valbelle 2000, s. 28), büyükşehir yönetimlerinin ortaya çıkışı 18. yüzyıldan itibaren endüstriyel bölgelerin kentlerin etrafında yoğunlaşması ve kentlerin genişlemeye başlamasıyla gerçekleşmiştir (Sjoberg, 2002, s.41). İlk örnekleri ABD (Newyork)’de ortaya çıkan büyükşehir modeli, daha sonra Tokyo (1888), Londra (1899), Paris (1899) ve Toronto (1954)’da karşımıza çıkmakta ve günümüzde iki kademeli anakent federasyonu şeklinde uygulamaları devam etmektedir (Frey ve Zimmer, 2001, s. 25-28; Eke, 1982, s.51; Kavruk, 2002,

s.180; Ökmen ve Parlak, 2015, s.92). Ülkemizde ise ilk tartışmalar, yerel ve bölgesel oluşumların başladığı Osmanlıya dayanmaktadır. İstanbul özelinde kentlerin büyümesi ve ihtiyaçlarının mevcut yerel yönetimler aracılığıyla gerçekleştirilemeyeceğinin anlaşılması üzerine, 1857 ve 1869 tarihli çıkarılan nizamnamelerle “bölme” yöntemi tercih edilerek iki kademeli federal bir yapıya geçilmiştir (Keleş, 1985, s.73).

Cumhuriyet dönemine kadar nizamnamelerle dizayn edilen büyükşehirlerle ilgili 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu’nun gerekçesinde yeniden düzenleme yapılması öngörülmüş (Özgür, 2007, s. 111; Çınar, Çiner ve Zengin, 2009, s. 40) ve sonrasında Ankara ve İstanbul için 1956’ya kadar süren farklı bir yönetim modeli getirilmiştir (Al, 1996, s.23; Keleş, 1998, s.272-273). 1961 Anayasa’sında hiç sözü edilmeyen, 1970 ve hatta 1980’lere kadar sadece hükümet programlarında ve kalkınma planlarında gerekliliği ortaya konulan büyükşehir modeli ile ilgili ilk ciddi adımlar 1980’lerden sonra ortaya çıkmıştır. Bu dönemde küreselleşme ve neo-liberal siyasi yapılanmanın kamu yönetiminde yarattığı dönüşümlerden büyük kentlerde etkilenmiş ve büyükşehir alan ölçeğinde ortaya çıkan birçok sorunun çözümü için yönetişime dayanan yeni arayışlar içine girilmiştir (DeHoog ve diğerleri, 1991; Lyons ve Lowery, 1989; Wood, 1958).

12 Eylül 1980 Askeri Müdahale sonrası Milli Güvenlik Konseyi’nin (MGK) 34 sayılı Kararı ve bu Kararın daha ayrıntılı ifadesi olan 1981 tarihli “2561 sayılı Büyükşehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanması Hakkında Kanun” ile nüfusu 300.000’i aşan büyükşehirlere çevresindeki ilçe ve köylerin birleştirilmesi kriteri getirilmiştir (Tortop vd., 2014, s. 215; Keleş, 1998, s. 275). Böylece yapılan bu düzenlemelerle, bazılarının tüzel kişiliği sonradan geri verilmesine rağmen birçok belediye ve köyün tüzel kişiliği kaldırılmıştır (Keleş, 1985, s. 75-76; Güler, 1987, s. 131-133). Daha sonra büyükşehir yönetim modeli, 1982 Anayasası’nın 127. maddesinde “büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir” hükmü ile ilk defa anayasal bir çerçeveye alınmıştır. Bunun hemen ardından, 1984 yılında, İstanbul, Ankara ve İzmir’de büyükşehir belediyelerinin kuruluş ve yönetimini düzenleyen ve iki kademeli büyükşehir belediyeciliğine geçişi öngören 195 sayılı KHK, aynı yıl çıkartılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile büyükşehir sistemi kurumsal ve hukuksal temele oturtulmaya çalışılmıştır (Keleş, 1985, s. 77; Yaşamış, 1995, s. 94; Güler, 1987, s. 142; İspir, 1982, s. 141).

2000'li yıllardan sonra iç ve dış dinamikler tarafından tetiklenen reformların etkisi (Emini, 2009, s. 35) ve 2004 yılında TBMM tarafından kabul edilen, ancak dönemin Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısının yasalasmamasının ortaya çıkardığı boşluğu doldurmak amacıyla 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu çıkarılmıştır. Bu Kanun ile büyükşehirler için hem ölçek hem de 750 bin nüfus kriteri getirilmiştir. Ayrıca İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir (Çolak, Sağlam ve Topal, 2017, s. 8). Yine bu Kanun'un tamamlayıcısı olarak 06.03.2008 tarih ve "5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu" ile büyükşehir kurulan yerlerde alt kademe belediyesi olarak sadece ilçe belediyesi statüsüne yer verilmiş ve nüfus kriterine bağlı olarak belde belediyeleri de kaldırılmıştır (Koçak ve Ekşi, 2010, s. 303-304). Böylece büyükşehirlerle ilişkin düzenlemeler 2004'e kadar dar bir ölçekle yapılmış, 2004-2008 yılları arasında genişlemeye dayalı "bütünşehir" modeli benimsenmiştir (Arıkboğa, 2013, s. 53-54).

6360 Sayılı Kanun Ve Bu Kanuna Getirilen Eleştiriler

Kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliği artırmak, temsil ve katılımı sağlamak, yönetsel kapasite ve koordinasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunları gidermek, daha bütüncül ve bölgesel çapta planlar yapmak amacıyla çıkarılan 6360 sayılı Kanun, 12/11/2012 tarihinde kabul edilmiş ve 30 Mart 2014 yerel seçimleri sonrası uygulanmak üzere 06/12/2012 tarihinde 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Başlangıçta Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerini kapsayan Kanun, 14/03/2013 tarihinde çıkarılan 6447 sayılı Kanun ile Ordu ili de dahil edilerek kanunun adı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" şeklinde genişletilmiştir. Böylece Türkiye'deki büyükşehir belediye sayısı 30'a yükselmiş ve bununla Türkiye coğrafi alanının % 50'si, nüfusun % 76'sı büyük şehir belediyesi sınırlarına dâhil edilirken Türkiye geneli kentleşme oranı da % 90'lara yükselmiştir. 6360 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemeler sistematik bir şekilde şu şekilde özetlenebilir (Parlak, 2013; Arıkboğa, 2013, Tortop vd., 2014; Kaypak

ve Yılmaz, 2016; Apan, 2016; Bingöl, Yazıcı ve Akın., 2013; Genç, 2014; Adıgüzel, 2018; Çalcalı, 2014; Ünal ve Tanrıvermiş, 2018; Gözler, 2013):

- Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırları haline getirilmiştir. Buna bağlı olarak bu illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içindeki köy (orman köyleri dahil) ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğine son verilmiş, köyler mahalleye, belediyeler ise tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır. Büyükşehir belediyelerinde yeni bir ilçe belediyesinin kurulabilmesi için daha önce en az 50.000 olan nüfus kriteri 20.000'e çekilmiştir.
- Büyükşehir olan illerde bucak teşkilatları ile il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış ve "köylere hizmet götürme birlikleri" tasfiye edilmiştir.
- Yeni mahalle kurulması için 5 yıllık bir geçiş dönemi ve en az 500 nüfus kriteri getirilmiştir.
- Büyükşehir belediyesi olabilmek için 5216 sayılı Kanunda yer alan 750.000 nüfus şartının, il mülki sınırlar dahilinde genişletilmesi şartı getirilmiş ve bu şartı sağlayan illerin büyükşehir olması sağlanmıştır.
- Encümen üye sayısı 11'den 7'ye düşürülmüş ve genel sekreter, encümenin doğal üyesi yapılmıştır. Valiler tarafından il genel meclisi toplantılarına sunulan önerilerin ilk toplantıda ele alınması zorunlu hale gelmiştir.
- Büyükşehir olan 30 ilde, mülki idareye bağlı olarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, ulaşım koordinasyon merkezleri ve tüm illeri kapsamak üzere 112 acil yardım merkezleri kurulmuştur.
- Büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyelerinin merkezi bütçeden aldıkları paylar büyükşehir ilçe belediyeleri için %2,50'den %4,50'ye, büyükşehir belediyeleri için % 5'ten % 6'ya çıkarılmıştır.
- Büyükşehir ve ilçe belediyeleri; meclisin alacağı kararlarla mabetlere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilme, sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yanı sıra mabetlerin de yapım, bakım ve onarımını yapabileme; yurtiçi ve yurtdışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporcuların yanı sıra teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere ödül verebilme, amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapma yetkisi verilmiştir. Yine büyükşehir belediyelerine, terminal ve otopark, mezarlık, hal, mezbaha, temizlik hizmetleri, adres ve numaralandırma hizmetlerini meclis kararı ile ilçe belediyelerine devretme ya da bu hizmetleri birlikte yapma yetkisi verilmiştir.

- Büyükşehir belediyelerine ve nüfusu 100.000 üzerinde olan ilçe belediyelerine kadınlar ve çocukların barınabilecekleri konukevleri açma zorunluluğu getirilmiştir.

6360 sayılı Kanun, yukarıda ifade edilen amaç ve gerekçeler doğrultusunda hayata geçirilmeye çalışılmış olsa da uygulamada başta yetki ve hizmetin dağıtımı olmak üzere temsil, katılım, kaynak, denetim ve koordinasyon gibi birçok konuda tartışma konusu olmuştur (Bulut ve Dönmez, 2019, s. 29). Genel olarak il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının Anayasa'nın 127. maddesine aykırı olduğu ifade edilmiştir (Gözler, 2013, s. 40). Ayrıca Kanun'un hazırlanmasında bilimsel bir hesap yapılmadığı, yerel toplulukların görüşlerine yeteri kadar başvurulmadığı, belediye encümeninde atanmışların olması nedeniyle katılım olanaklarının ortadan kaldırıldığı ve bu nedenle temsil ve katılım açısından ortaya çıkan demokratik meşruiyet eksikliğinin Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartına ve Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Yönetmeliği'ne aykırı olduğu belirtilmiştir (Çukurcayır, 2012, s. 20; Çelik ve Altıparmak, 2013, s. 31; Gözler, 2013, s. 1-2; Adıgüzel, 2018, s. 14). Diğer taraftan 750.000 nüfus şartının il mülki sınırları olarak genişletilmesinin kentler açısından adaletsiz bir durum ortaya çıkartacağı, özellikle köylerin mahalleye dönüşmesinden kaynaklanan fiziki uzaklığın hizmeti ve denetimi aksatacağı için maliyeti arttıracığı ve bununla yerleşme ve "subsidiarity (hizmette halka yakınlık)" ilkelerine aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir (Parlak, 2013: 1). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) ile oluşan vesayet, Kanun'un uygulanmasını bıraktığı pek çok konuyu düzenleyen yönetmeliğin İçişleri Bakanlığı'na çıkarılması, gelirle ilgili bazı düzenlemelerin Bakanlar Kurulu'na bırakılması, planlama ve koordinasyonun tek elden yürütülmesi gibi birçok düzenlemenin merkezîyetçiliği arttıracığı ileri sürülmüştür (Görmez, 1993, s. 23).

Yöntem

Bu araştırma için geliştirilen yöntem, nicel araştırma yöntemidir. Bu yöntem, değişkenlerin ölçümlerinin sayıyla ifade edilmesini sağlayan kantitatif ölçümlere dayanmaktadır (Punch, 2011). Araştırma modeli olarak betimsel veya tanımlayıcı araştırma modelinden yararlanılmıştır. Bu tür araştırmalarda önemli olan mevcut durumu betimlemektir. Dolayısıyla araştırmacı,

bağımsız değişkenler üzerinde herhangi bir şekilde oynama yapmaz (Can, 2017:12). Verilerin toplama yöntemi ve aracı olarak anket tekniği tercih edilmiş ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Bu yöntemle, verilerin elde edileceği kişilerin, doğrudan okuyarak cevaplandıracakları bir soru listesi aracılığıyla verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Anket formu hazırlanırken bu konu ilgili olarak yapılmış birçok uygulamalı bilimsel çalışmadan da yararlanılmıştır. Anket, çoktan seçmeli ve beşli likert ölçekli sorulardan oluşmakta ve beşli likert ölçek, “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, orta düzeyde katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini kapsamaktadır.

Anketler, Batman Üniversitesi'nin 07.07.2020 tarihli ve 2020/03 sayılı Etik Kurulu Kararı ile 2020 yılının Haziran-Ağustos ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Bu süre içinde Mardin Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yaşayan ve araştırma evrenini oluşturan kişiler içinden anket yapmayı kabul eden 18 yaşından büyük toplam 364 kişi ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Araştırmanın kapsamı, kaynak ve sürenin kısıtlılığı nedeniyle Mardin Büyükşehir Belediyesi ile sınırlı tutulmuştur. Anket yoluyla elde verilerin betimsel istatistikleri SPSS 24 programı aracılığıyla yapılmıştır. Böylece araştırmada memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla tanımsal istatistik ölçülerinden aritmetik ortalama ve oransal frekanslardan yararlanılmıştır. Veri toplama aracının güvenilirlik çalışmaları için öncelikle faktör analizi yapılmış ve elde edilen veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. 6360 Sayılı Kanun'un Yansımaları Ölçeğine Ait Faktör ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları

İfadeler	Faktörler			
	Sosyal	Ekonomik	Çevresel	Yönetmel
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası Büyükşehir Belediyesi il mülki sınırlarına kadar yeterli düzeyde hizmet götürmektedir.	527			
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası su ve kanalizasyon gibi alt yapı yatırım ve hizmetlerinde iyileşme olduğunu düşünüyorum.	583			
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası kentimde katılımcı, şeffaf bir yönetim anlayışı benimsemiştir.	614			
Büyükşehir Belediyesine (BŞBY) geçiş sonrası yaşadığım kentte yol bakım ve onarım faaliyetlerinin arttığını düşünüyorum.	761			
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası yaşadığım kentin kırsal kesimlerinde yol, su ve kanalizasyon faaliyetlerine yönelik yatırım, bakım ve onarım hizmetleri arttı.	683			

Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası yaşadığım kentin kırsal kesimlerinde yaşayan,643 insanların yaşam kalitesinde artış olduğunu düşünüyorum.				
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası yaşadığım kentin çevre ve peyzaj düzenlemele-,629 rinde olumlu gelişmeler olduğunu düşünüyorum.				
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası yaşadığım kentteki ulaşım hizmetlerinde iyi-,665 leşme olduğunu düşünüyorum.				
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası otopark ücretleri arttı				,478
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası toplu taşıma ücretlerinde artış yaşandı.				,676
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası konut satış ve kira fiyatları arttı.				,761
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası çevre temizlik ve emlak vergileri arttı.				,820
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası su faturalarında artış yaşandı.				,835
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası kütüphane hizmetlerinde artış yaşandı.				,552
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası kentimin tarihi ve kültürel bakımdan önem taşıyan mekanların, bakım onarım ve korunmasına yönelik hizmetler arttı.				,555
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası yaşadığım kentin trafik sorunları arttı.				,468
Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerinin birbirleri ile uyum içerisinde çalıştığını düşünüyorum.				,761
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası yaşadığım kentteki iş olanakları arttı.				,675
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası sosyal ve sportif faaliyetler arttı.				,675
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası sanayi ve tıbbi atıkları bertaraf etmek üzere yeni atık istasyonları yapıldı.				,682
Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası çevre ve hava kirliliğine yönelik yeterli kadar önlemler alınmaktadır.				,521
6360 sayılı Kanun sonrası İl Özel İdarelerinin kapatılmasından memnunum.				,725
6360 sayılı Kanun sonrası Belde Belediyelerinin kapatılmasından memnunum.				,752
6360 sayılı Kanun sonrası köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesinden memnunum.				,762
Varyans Açıklama Oranı	17.076	14.834	13.291	10.986
Toplam Varyans Açıklama Oranı				56.187
Ortalama	3,341	3,541	3,353	3,215
Standart Sapma	,656	,645	,691	,740
Cronbach' s Alpha (Genel)				0,829
Kaiser-Meyer-Olkin(KMO)				0,926
Bartlett Testi				0,000

Faktör analizi testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin öz değeri 1'den büyük toplam varyansın % 56.187'sini açıklayan dört faktör altında toplandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda 1. Faktör toplam varyansın % 17.076'sını, 2. Faktör % 14.834'ünü, 3. Faktör % 13.291'ini ve 4. Faktör % 10.986'sını açıklamaktadır. Faktör analizi sonunda sosyal 8, ekonomik 7, yönetsel 6, çevresel 3 ifadeden oluştuğu Tablo 1' den anlaşılmaktadır. Cronbach Alpha değeri ise 0,829 olarak hesaplanmıştır. Bu değer yüksek derecede güvenilir olarak kabul edilmektedir. Geçerlilik için doğrulayıcı faktör analizi kullanılmış ve Bartlett Testi sonucunda $p=0,000<0,05$ olduğundan değişkenler arasında ilişki olduğu kabul edilmiştir. Örnek büyüklüğün faktör analizi için uygun olup olmadığının anlaşılması üzerine yapılan test sonucunda KMO değeri 0,926 olarak hesap-

lanmıştır. Bu değer faktör analizi açısından çok iyi bir değer olarak kabul edilmektedir (Kayış, 2010, s. 403-404). Alpha değeri ve açıklanan varyans toplamı ölçeğin güvenli ve geçerli olduğunu göstermektedir.

Verilerin çözümlenmesi için yapılan analizlerde testlerin parametrik mi yoksa non-parametrik mi uygulanacağına ilişkin ölçek değerlerinin anlamlı olup olmadığına da bakılmıştır. Bunun için ölçek bazında skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri sırasıyla sosyal, -0,492; 0,511, ekonomik -0,741; 1,289, çevresel -0,245; 0,184, ve yönetsel -0,190;0,427 değerleri arasında olduğu tespit edilmiştir. Değerlerin +2 ile -2 arasında olması, bu verilerin normal dağıldığı anlamına gelmektedir (George ve Mallery, 2010). Buradan hareketle parametrik testlerden T ve ANOVA testleri uygulanmıştır.

Örneklem

Bu kısımda büyükşehir belediyesine geçişe ilişkin katılımcıların tutumlarına ait frekans dağılımları verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Erkek	246	67,6
	Kadın	118	32,4
Doğum Yeri	İl merkezi	64	17,6
	İlçe	167	45,9
	Kasaba	83	22,8
	Köy	50	13,7
Yaş	18-25	52	14,3
	26-30	142	39,0
	31-35	110	30,2
	36-40	36	9,9
	41-45	18	4,9
	46 ve yukarısı	6	1,6
Medeni Durum	Evli	168	46,2
	Bekar	177	48,6
	Eşi ölmüş	10	2,7
	Eşinden ayrılmış	9	2,5
Meslek	Kamu çalışanı veya emekli	16	4,4
	Ücretli çalışan veya İşçi	111	30,5
	Serbest meslek	50	13,7
	Esnaf	38	10,4
	Geçici Meslekler	149	40,9
Öğrenim Durumu	Okuryazar değil	3	,8
	İlköğretim mezunu	158	43,4
	Lise mezunu	151	41,5
	Ön lisans mezunu	22	6,0
Lisans ve lisansüstü mezunu	30	8,2	

Tablo 2 incelendiğinde; katılımcıların 246 (% 67,6)'sı erkek, 118 (% 32,4)'i ise kadınlardan oluşmakta ve bunların 177 (% 48,6)'si bekâr, 168 (% 46,2)'i evli, geri kalanı (% 5,2) ise eşi ölmüş veya eşinden ayrılmış olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların 167 (%45,9)'si ilçe merkezinde, 83 (% 22,8)'ü kasabada (eskiden belde belediyesi olan yerleşim alanı), 64 (% 36,6)'ü il merkezinde doğmuş iken 50 (% 13,7) katılımcı ise köyde (eskiden köy olan mahallede) doğduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların büyük çoğunluğunun doğum yeri, il merkezi dışındaki diğer yerleşim yerleri olduğu söylenebilir. Gençlerin anket değerlendirmelerine daha kolay katılım sağlamaları ve kent ile ilgili konulardaki hassasiyetleri katılımcıların önemli oranın gençlerden oluşmasını sağlamıştır. Araştırmaya katılanların 304 (% 83,5)'ü 18 ile 35 yaş arasında yer alırken, geri kalanı (%16,5) 36 ve üstü yaş aralığında olan kişilerden oluşmaktadır. Katılımcıların meslek gruplarına bakıldığında genellikle (% 40,9) geçici meslekler olarak tarif edilen gündelikçi, tablacı, çiftçi, ev hanımı, öğrenci, iş arayıp ta bulamayanlar, çalışmak istemeyenler oluşmaktadır. Geri kalanı ise ücretli çalışan veya işçi (% 30,5), avukat, doktor, muhasebeci vb. serbest meslek sahipleri (% 13,7), esnaf (% 10,4) ve kamu çalışanlarından (% 4,4) oluşmaktadır. Katılımcıların 158 (% 43,4)'i ilköğretim, 151 (% 41,5)'i lise, geri kalanı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların içinde az sayıda okur-yazar olmayanların yer aldığı elde edilen verilerden anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların İkamet Yerlerine Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	N	%
Merkez ilçesi	100	27,5
İlçe belediyesi	234	64,3
Büyükşehir ilçesine bağlı eskiden köy olan mahalle olanolaolamahalle mahallede	30	8,2

Tablo 3'de, katılımcılardan 100 (% 27,5)'ü merkez ilçede ikamet ederken, 234 (% 64,3)'ü ilçe belediyelerinde ve 30 (% 8,2)'u ise ilçe belediyelerine bağlı eskiden köy olan mahallede ikamet ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların İkamet Sürelerine Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	N	%
0-5	9	2,5
6-10	74	20,3
11-15	169	46,4
16-20	80	22,0
21 ve üzeri	32	8,8

Katılımcıların büyükşehir belediyesindeki ikamet süreleri incelendiğinde genel olarak katılımcıların çoğu (% 69,2) Büyükşehir Belediyesine geçiş olmadan önce ikamet ettikleri, geri kalanı (% 30,8) ise büyükşehir ile ilgili Kanun çıktıktan sonra Büyükşehir mülki sınırları içerisinde ikamet etmeye başladıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların İllerinin Büyükşehir Belediyesi Olmasından Memnun Olup Olmadıklarına Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	N	%
Evet, memnunum.	283	77,7
Hayır, memnun değilim.	81	22,3

Ankete katılan katılımcıların büyük çoğunluğu (% 77,7) Mardin'in büyükşehir belediyesi olmasından memnun olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle büyüyen kentlerin büyükşehir modeli ile yönetilmesi yerel halka katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcıların Mardin'in Büyükşehir Belediyesi Olması ile Yaşamlarında Değişme Olup Olmadığına Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	N	%
Evet, olumlu oldu.	222	61,0
Evet, olumsuz oldu.	47	12,9
Hayır, olmadı.	95	26,1

Tablo 6 incelendiğinde, Tablo 5'te ortaya çıkan olumlu ifadelerin nedenleri ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası (% 61,0) Mardin'in büyükşehir belediyesi olmasından sonra yaşamlarında olumlu anlamda bir değişim olduğunu belirtirken, 95 (% 26,1)'i ise böyle bir farklılığın ortaya çıkmadığını belirtmiştir. Az sayıda katılımcı ise illerinin büyükşehir belediyesi olması ile yaşamlarında (%12,9) olumsuz yönde bir değişme meydana geldiğini ifade etmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesindeki İlgili Birimlere Ulaşılmasında ve Seslerini Duyurmada Sorun Yaşıyıp Yaşamadıklarına Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	N	%
Evet, sorun yaşıyorum.	68	18,7
Kısmen, sorun yaşıyorum.	243	66,8
Hayır, sorun yaşamıyorum.	53	14,6

Tablo 7 incelendiğinde; katılımcıların 68 (% 18,7)'i Büyükşehir Belediyesindeki ilgili birimlere ve yönetime kolaylıkla ulaşabildiğini ve ilgili yerlere

seslerini duyurabildiklerini belirtirken, 243 (% 66,8)'ü kısmen, 53 (% 14,6)'ü ise büyükşehir belediyesindeki ilgili birimlere ulaşmakta sıkıntı çektiklerini ifade etmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesi Görevlilerinin Yaklaşım Tarzına İlişkin İfadelerine Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	F	%
Dostça ve samimice yaklaşım içindedirler	148	40,7
Bazen dostça ve samimice davranmaktadırlar	181	49,7
Vatandaş küçültücü ve aşağılayıcı tutum içindedirler	35	9,6

Tablo 8 incelendiğinde; katılımcıların 148 (% 40,7)'i Büyükşehir Belediyesi görevlilerinin yaklaşımlarını samimi olarak görürken, 181 (% 49,7)'i ise bazı durumlarda bu samimiyeti görebildiklerini ifade etmiştir. Geri kalanlar ise Büyükşehir Belediyesi çalışanlarının yaklaşımlarını tepeden bakan ve insanları aşağılayan bir tutum içinde olduklarını iddia etmişlerdir.

Tablo 9. Katılımcıların 6360 Sayılı Kanun'un İçeriği Hakkında Bilgi Sahibi Olup Olmadıklarına Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	F	%
Evet, bilgi sahibiyim.	41	11,3
Kısmen, bilgi sahibiyim.	152	41,8
Hayır, bilgi sahibi değilim.	171	47,0

Katılımcıların 6360 sayılı Kanun hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarına ilişkin soruya katılımcıların büyük çoğunluğunun (% 88,8) bilgi sahibi olmadığı ya da kısmen bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların içinde çok az sayıda kişinin (% 11,3) 6360 sayılı Kanun hakkında fikir sahibi olduğu söylenebilir. Buradan hareketle 6360 sayılı Kanun çıkmadan önce gerekli bilgilendirme ve tartışma ortamının sağlanmadığı, çıktıktan sonrada Kanun'un uygulamasıyla ilgili bilgilendirme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesi Yönetiminin Hizmet Verme Yaklaşımına İlişkin İfadelerine Göre Dağılımı(N=364)

Değişkenler	F	%
Herkese eşit hizmet vermektedir.	175	48,1
Kısmen eşit hizmet vermektedir.	114	31,3
Hizmet vermede eşit davranmamaktadır	75	20,6

Tablo 10' u incelediğimizde, katılımcıların yarısına yakını (% 48,1) büyükşehir belediyesinin herkese eşit hizmet verdiğini ve adil davrandığını belirtirken, 114 (% 31,3)'ü kısmen, 75 (% 20,6)'i ise büyükşehir belediyesi yönetiminin herkese eşit mesafede olmadığı düşüncesindedir. Dolayısıyla Büyükşehir Belediyesinin sağladıkları imkânlar açısından halkta yansımalarının olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Aşağıdaki tablolarda büyükşehir belediyesine geçişe ilişkin tutumların cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslek, ikamet durumu değişkenlerine göre istatistiksel anlamda fark olup olmadığına ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine Geçiş Sonrası Düşüncelerine İlişkin T-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S.S.	t	P
Sosyal	Erkek	246	3,3847	,59309	-,266	,071
	Kadın	118	3,2521	,76673		
Ekonomik	Erkek	246	3,5854	,60221	-1,176	,062
	Kadın	118	3,4504	,72040		
Çevresel	Erkek	246	3,3675	,64971	-2,081	,588
	Kadın	118	3,3254	,77252		
Yönetmel	Erkek	246	3,2832	,71633	-2,426	,011*
	Kadın	118	3,0734	,77243		

*p<0,05

Ölçekler bakımından Tablo 11 değerlendirildiğinde; sosyal, ekonomik ve çevresel ölçeklerde $P>0,05$ olduğundan cinsiyet değişkeni ile söz konusu ölçekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, yönetsel boyutta p değerinin 0,011 olduğu ve $p<0,05$ olduğu için yönetsel boyutta katılımcıların cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Aritmetik ortalamalarına baktığımızda; erkek katılımcıların aritmetik ortalaması 3,2832, kadın katılımcıların aritmetik ortalaması ise 3,0734 olduğu ve erkek katılımcıların, Mardin'in büyükşehir olması sonrasında yönetsel alanda gelişmeleri kadın katılımcılara göre daha çok benimsedikleri ortaya çıkmıştır.

Tablo 12' de katılımcıların Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası düşünceleri ile öğrenim durumlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan homojenlik testine göre sosyal ($p=0,600$), ekonomik ($p=0,346$), çevresel ($p=0,204$) ve yönetsel ($p=0,104$) boyutların hepsinde $P>0,05$ olduğundan dolayı varyansların homojen olduğu anlaşılmıştır

ANOVA testi sonuçlarına baktığımızda; sosyal, çevresel ve yönetsel boyutta p değerlerinin sırasıyla 0,000; 0,002; 0,003 olduğu ve $p < 0,05$ olduğundan istatistiksel olarak üç ölçekte öğrenim düzeyi açısından gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Ekonomik boyutta ise p değerinin 0,160 olduğu ve $p > 0,05$ olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Aritmetik ortalamalarına baktığımızda sosyal boyutta en yüksek ortalamanın 3,5114 değerle ön lisans veya yüksekokul mezunu olan katılımcılarda olduğu, çevresel boyutta en yüksek ortalamanın 3,8095 değerle okur-yazar olmayanlarda olduğu, yönetsel boyutta ise en yüksek ortalamanın 3,2914 değerle lise mezunu olan katılımcılarda olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Öğrenim Durumlarına Göre Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine Geçiş Sonrası Düşüncelerine Göre Dağılımı

Faktörler	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	S.S.	F	P	Anlamlı fark
Sosyal	Okuryazar değil(A)	3	3,2917	,26021	6,315	,000*	E-B E-C E-D
	İlköğretim mezunu(B)	158	3,3386	,61905			
	Lise mezunu(C)	151	3,4272	,52725			
	Ön lisans mezunu(D)	22	3,5114	,83176			
	Lisans ve lisansüstü mezunu(E)	30	2,8083	1,00951			
Ekono- mik	Okuryazar değil(A)	3	3,8095	,59476	1,655	,160	
	İlköğretim mezunu(B)	158	3,5759	,63160			
	Lise mezunu(C)	151	3,5175	,55150			
	Ön lisans mezunu(D)	22	3,7273	,61074			
	Lisans ve lisansüstü mezunu(E)	30	3,3190	1,04217			
Çevresel	Okuryazar değil(A)	3	3,4667	,50332	4,426	,002*	E-B E-C E-D
	İlköğretim mezunu(B)	158	3,4278	,65946			
	Lise mezunu(C)	151	3,3603	,63541			
	Ön lisans mezunu(D)	22	3,4273	,91401			
	Lisans ve lisansüstü mezunu(E)	30	2,8667	,79539			
Yönetsel	Okuryazar değil(A)	3	2,5556	,76980	4,171	,003*	E-B E-C
	İlköğretim mezunu(B)	158	3,2574	,69870			
	Lise mezunu(C)	151	3,2914	,69101			
	Ön lisans mezunu(D)	22	3,0909	1,06499			
	Lisans ve lisansüstü mezunu(E)	30	2,7667	,76389			

* $p < 0,05$

Anlamlı farklılığın hangi öğrenim düzeyleri arasında olduğunu tespit etmek için Tukey testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testinin sonuçlarına baktığımızda sosyal boyutta lisans ve lisansüstü mezunlar ile ilköğretim mezunu (Fark:53027; Standart hata:12704), lise mezunu (Fark: 0,61882; Standart hata: 0,12751) ve ön lisans mezunu (Fark: 0,70303; Standart hata: 0,17905) arasında

farklar tespit edilmiştir. Çevresel boyutta lisans ve lisansüstü mezunlar ile ilköğretim mezunu (Fark: 0,56118; Standart hata:13511), lise mezunu (Fark: 0, 49360; Standart hata: 0,13561) ve ön lisans mezunu (Fark: 0,56061; Standart hata: 0,19043) arasında farklar tespit edilmiştir. Yönetmel boyutta lisans ve lisansüstü mezunlar ile ilköğretim mezunu (Fark: 0, 49072; Standart hata: 14496) ve lise mezunu (Fark: 0, 52472; Standart hata: 0, 14549) arasında farklar ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla sosyal, çevresel ve yönetmel boyutlarda eğitim düzeyi açısından grup ortalamaları arasında istatistiksel anlamda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Tablo 13. Mesleklerine Göre Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine Geçiş Sonrası Düşüncelerine Göre Dağılımı

Faktörler	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	S.S.	F	P	Anlamlı fark
Sosyal	Kamu çalışanı ve emekli(A)	16	3,171	,856	1,883	,113	
	Ücretli çalışan veya İşçi(B)	111	3,477	,601			
	Serbest meslek(C)	50	3,277	,491			
	Esnaf(D)	38	3,325	,563			
	Geçici Meslekler (E)	149	3,284	,729			
Ekonomik	Kamu çalışanı ve emekli(A)	16	3,6518	,551	,783	,537	
	Ücretli çalışan veya İşçi(B)	111	3,581	,589			
	Serbest meslek(C)	50	3,525	,568			
	Esnaf(D)	38	3,639	,623			
	Geçici Meslekler (E)	149	3,480	,719			
Çevresel	Kamu çalışanı ve emekli(A)	16	3,262	,788	1,153	,331	
	Ücretli çalışan veya İşçi(B)	111	3,468	,609			
	Serbest meslek(C)	50	3,276	,625			
	Esnaf(D)	38	3,331	,728			
	Geçici Meslekler (E)	149	3,310	,745			
Yönetmel	Kamu çalışanı ve emekli(A)	16	2,708	,778	4,006	,003*	B-A
	Ücretli çalışan veya İşçi(B)	111	3,369	,699			B-E
	Serbest meslek(C)	50	3,293	,619			C-A
	Esnaf(D)	38	3,254	,650			
	Geçici Meslekler (E)	149	3,118	,793			

*p<0,05

Tablo 13’de katılımcıların Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası düşünceleri ile mesleklerinin karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan homojenlik testine göre sosyal (p=0,07), ekonomik (p=0,689), çevresel (p=0,0666) ve yönetmel (p=0,671) boyutlarda p>0,005 olduğundan varyanslar homojen olarak kabul edilmektedir.

Varyansların homojen olmasının ardından ANOVA değerlerine baktığımızda sosyal, ekonomik ve çevresel boyutta p değerlerinin sırasıyla 0,113; 0,537; 0,331 olduğu ve $p > 0,05$ olduğundan istatistiksel olarak üç ölçekte de meslek grupları açısından Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası katılımcıların düşünceleri arasında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Yönetmel boyutta ise p değerinin 0,003 olduğu ve $P < 0,05$ olduğundan istatistiksel olarak grup ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmış ve en yüksek aritmetik ortalamanın 3,3694 değerle ücretli çalışan veya İşçi olan katılımcılarda olduğu ortaya çıkmıştır. Anlamlı farklılığın hangi meslek grubundan kaynaklandığını tespit etmek için varyansların homojen olması nedeniyle Tukey testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testinin sonuçlarına baktığımızda yönetmel boyutta anlamlı farklılıkların ücretli çalışan veya İşçi ile kamu çalışanı (Fark: 0,66104; Standart hata: 0, 19481) ve geçici meslek (gündelikçi, tablacı, çiftçi, ev hanımı, öğrenci, iş arayıp ta bulamayanlar, çalışmak istemeyenler vd.) grupları arasında (Fark: 0,25080; Standart hata: 0, 09134); serbest meslek ile kamu çalışanı grupları arasında (Fark: 0,58500; Standart hata: 0, 20925) anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Tablo 14. Yaşlarına Göre Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine Geçiş Sonrası Düşüncelerine Göre Dağılımı

Faktörler	Yaş	N	\bar{X}	S.S	F	P	
Sosyal	18-25(A)	52	3,1322	,86935	2,112	,079	
	26-30(B)	142	3,3327	,62843			
	31-35(C)	110	3,4398	,59642			
	36-40(D)	36	3,4132	,47979			
	41 ve üzeri(E)	24	3,2917	,71348			
Ekonomik	18-25(A)	52	3,4176	,88147	4,081	,003*	C-B
	26-30(B)	142	3,4306	,62583			
	31-35(C)	110	3,6948	,52265			
	36-40(D)	36	3,7341	,59164			
	41 ve üzeri(E)	24	3,4762	,57401			
Çevresel	18-25(A)	52	3,0692	,84842	5,271	,000*	C-A C-E
	26-30(B)	142	3,3944	,63467			
	31-35(C)	110	3,4855	,62572			
	36-40(D)	36	3,4389	,69746			
	41 ve üzeri(E)	24	3,0000	,67759			
Yönetmel	18-25(A)	52	2,9679	,88625	2,229	,065	
	26-30(B)	142	3,2254	,68824			
	31-35(C)	110	3,3333	,76360			
	36-40(D)	36	3,2130	,63322			
	41 ve üzeri(E)	24	3,1528	,65186			

* $p < 0,05$

Tablo 14’de katılımcıların Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası düşünceleri ile yaşlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan homojenlik testine göre ekonomik ($p=0,013$), çevresel ($p=0,116$) ve yönetsel ($p=0,350$) boyutlarda $p>0,005$ olduğundan varyanslar homojen olarak kabul edilmektedir. Ancak sosyal ($p=0,01$) boyutta varyansların homojen olmadığı anlaşılmıştır.

Varyansların homojenliği test edildikten sonra yapılan ANOVA testinde yönetsel boyutta p değerlerinin 0,65 olduğu ve $p>0,05$ olduğundan istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Ekonomik ve çevresel boyutta ise p değerinin sırasıyla $p= 0,003$; $p=0,000$ olduğu ve iki ölçekte de $P<0,05$ olduğundan istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Söz konusu ölçeklerde en yüksek aritmetik ortalamaya sahip gruplar ise, ekonomik boyutta 3,7341 değer ile 31-35 yaş grubu, çevresel boyutta ise 3,4855 değerle 31-35 yaş grubu olduğu anlaşılmaktadır. Anlamlı farklılığın hangi yaş grubundan kaynaklandığını tespit etmek için varyansların homojen olması nedeniyle Tukey testi yapılmıştır. Yapılan Tukey testinin sonuçlarına baktığımızda ekonomik boyutta anlamlı farklılıkların 31-35 yaş grubu ile 26-30 yaş grubu (Fark: 0,26422; Standart hata: 0,08057) arasında, çevresel boyutta 31-35 yaş grubu (Fark: 0,41622; Standart hata: 0,11367) ile 18-25 ve 41 ve üzeri (Fark: 0,48545; Standart hata: 0,15217) yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 15. İkamet Yerlerine Göre Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine Geçiş Sonrası Düşüncelerine Göre Dağılımı

Faktörle	İkamet Yeri	N	X̄	S.S.	F	P
Sosyal	Büyükşehir Belediyesi Merkez İlçesinden	100	3,2963	,76059		
	Büyükşehir Belediye İlçesinden	234	3,3878	,62342	2,642,097	
	Büyükşehir ilçesine bağlı eskiden köy olan mahallede	30	3,1333	,47449		
Ekonomik	Büyükşehir Belediyesi Merkez İlçesinden	100	3,4643	,68327		
	Büyükşehir Belediye İlçesinden	234	3,5781	,61956	7,762,327	
	Büyükşehir ilçesine bağlı eskiden köy olan mahallede	30	3,5143	,70546		
Çevresel	Büyükşehir Belediyesi Merkez İlçesinden	100	3,1700	,77192		
	Büyükşehir Belediye İlçesinden	234	3,4547	,62871	6,857,001*	
	Büyükşehir ilçesine bağlı eskiden köy olan mahallede	30	3,1800	,73410		
Yönetsel	Büyükşehir Belediyesi Merkez İlçesinden	100	3,1733	,84152		
	Büyükşehir Belediye İlçesinden	234	3,2721	,68400	,108 ,034	
	Büyükşehir ilçesine bağlı eskiden köy olan mahallede	30	2,9111	,74758		

* $p<0,05$

Tablo 15’de katılımcıların Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası düşünceleri ile ikamet ettikleri yerlerin karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan homojenlik testine göre sosyal ($p=0,11$), ekonomik ($p=0,725$), çevresel ($p=0,095$) ve yönetsel ($p=0,055$) boyutlarda $p>0,005$ olduğu için varyanslar homojen olarak kabul edilmektedir. Varyansların homojenliği test edildikten sonra yapılan ANOVA testinde sosyal, ekonomik ve yönetsel boyutlarda p değerlerinin sırasıyla 0,097; 0,327;0,034 olduğu ve $p>0,05$ olduğundan istatistiksel olarak üç ölçekte de ikamet edilen yer açısından Büyükşehir Belediyesine geçiş sonrası katılımcıların düşünceleri arasında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Çevresel boyutta ise p değerinin 0,001 olduğu ve $P<0,05$ olduğundan istatistiksel olarak çevresel ölçekte ikamet edilen yer açısından katılımcı grupları arasında Büyükşehir Belediyesine ilişkin düşüncelerinde anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Söz konusu ölçekte en yüksek aritmetik ortalamaya sahip gruplar ise 3,4547 değer ile büyükşehir belediye ilçesindeki katılımcı grupta olduğu anlaşılmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Türkiye’de büyük kentlerle ilgili son yirmi yılda yapılan temel düzenlemelerle, daha etkin ve kaliteli hizmet sunumunu esas alan, yerel katılımı ve dolayısıyla yerel halkın hayatını kolaylaştıran bir yaklaşım hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Ancak yerel yönetimlerle ilgili reform çalışmaları kapsamında çıkarılan kanun tasarıları ve diğer düzenlemelerin, kamuoyunda yeterince tartışılmaması ile başta yetki ve hizmet olmak üzere denetim, koordinasyon, temsil, katılım ve bütüncüye özgü fiziksel engeller gibi birçok yerel bazlı sorunların ihmal edildiği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla büyükşehir geçiş sonrası her ne kadar yerel halkın yaşamında önemli değişimler yaşanmış olsa da, hedeflenen amaçların uygulamada yapılanlarla örtüşmemesi nedeniyle bazı durumlarda hayal kırıklıkları da ortaya çıkabilmektedir. Bu çerçevede ele alınan çalışmamızda, 2012 yılında yürürlüğe giren ve 2014 yılında fiili olarak uygulanmaya başlanan 6360 sayılı Kanun’un, geçen zaman diliminde yerel halkta yansımaları ve yerel halkın bu konudaki görüşlerinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Araştırma kapsamında görüşleri alınan katılımcıların büyük oranı büyükşehir belediye ilçesinden, geri kalanı ise büyükşehir belediyesi merkez

ilçesi ile büyükşehir ilçesine bağlı eskiden köy olan mahalleden olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların genel olarak sekiz yıldan daha fazla bir sürede büyükşehir sınırları içinde ikamet ettikleri ve dolayısıyla büyükşehir statüsüne geçmeden önce katılımcıların ikamet ettikleri yerlerde yaşadıkları elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır. Diğer taraftan katılımcıların Mardin'in büyükşehir belediyesi olmasından memnun oldukları ve kentin büyükşehir olduktan sonra yaşamlarında önemli oranda farklılıklar yarattığını ifade etmelerine rağmen 6360 sayılı Kanun hakkında hala yeterli derecede bilgi sahibi olamadıkları anlaşılmaktadır. Bunun nedeni olarak 6360 sayılı Kanun yasalasmadan önce, kanun taslağı ile ilgili gerekli bilgilendirme ve tartışmalar yapılmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Buna karşın Kaçmaz ve Er (2018)'in Alanya'da, Özaslan ve arkadaşlarının (2014) Muğla'da gerçekleştirdiği çalışmalarda, 6360 sayılı Kanun hakkında yerel halkın yeterince bilgi sahibi olduklarına ilişkin bulgular elde edildiği belirtilmiştir. Diğer taraftan Kaypak ve Yılmaz (2016)'in Van'da, Karasu (2014)'nin Şanlıurfa'da, İzci ve Turan (2013)'in Van'da, Belli ve Aydın (2016)'in Kahramanmaraş'ta, Usta, Akman ve Kocaoğlu (2018)'nin Konya'da yapmış olduğu araştırmalarda, büyükşehirle ilişkin getirilen düzenlemelerle yerel halka hizmet sunumunda artış yaşandığı ve yerel halkın yaşamında farklılıklar meydana getirdiği belirtilmiştir. Ancak Bulut ve Dönmez (2019)'in Hatay'da, Ökmen ve Arslan (2014)'in Manisa'da, Genç ve Korkın (2017)'in Aydın'da ve Sezik (2015)'in Malatya'da yaptığı çalışmada farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre büyükşehir belediyesine geçişle birlikte hizmet sunumunda etkinlik ve verimliliğin sağlanamadığı yönünde görüşler ileri sürülmüştür. Dolayısıyla farklı ölçeklerde yapılan araştırmalarda benzer ve farklı yorumlar ortaya çıkabilmektedir.

Katılımcıların büyükşehirin çalışmalarına ve yönetsel faaliyetlerine katılmaları ve yönetsel karar mekanizmalarında temsil edilmeleri açısından bakıldığında, yönetime katılma konusunda zayıf kalındığı, yerel halkın belediye yönetim birimleriyle ilişki içine giremedikleri ve bu durumun belediye çalışanlarının yaklaşımı nedeniyle ortaya çıktığı söylenebilir. Genç (2014)'in Aydın'da, Kaçmaz ve Er (2018)'in Alanya örneğinde yaptığı çalışmada farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalara göre, büyükşehir belediye modelinin temsil ve katılımı sağladığı ve yerel halkın birçok alanda belediye yönetimiyle aktif ilişki içinde olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan katılımcıların yarısına yakını Mardin Büyükşehir Belediyesi'nin herkese eşit hizmet verdiği

ve Belediyenin hizmet verme konusunda tarafsız bir tutum içinde olduğu belirtilmiştir. Buna karşın Arıkboğa (2014)'nın Bursa örneğinde yaptığı çalışmada siyasi ve coğrafi temsiliyet konusunda Büyükşehir Belediyesinin hizmet sunumunda ortaya çıkan adaletsiz uygulamalarına dikkat çekilmiştir. Araştırma amacına yönelik faktörlere ilişkin yapılan analizlerde katılımcıların konu ile ilgi görüşleri “sosyal hizmetler”, “ekonomik hizmetler”, “çevresel hizmetler” ve “yönetimsel hizmetler” olarak isimlendirilen dört faktörden meydana gelmiş ve katılımcıların demografik özellikleri ile faktörler arasında belli ölçülerde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre yapılan T testi analizinde, katılımcıların cinsiyetleri bakımından yönetimsel boyutta grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde yapılan ANOVA testi analizinde katılımcıların eğitim düzeyleri açısından sosyal, çevresel ve yönetimsel boyutlarda; katılımcıların meslekleri açısından yönetimsel boyutta; katılımcıların yaşları açısından ekonomik ve çevresel boyutta grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu anlamlı farklılıklar, genel olarak erkeklerin kadınlara, eğitim düzeyi yüksek olanların eğitim düzeyi düşük olanlara, ücretli çalışan, işçi, serbest meslek erbabının diğer meslek gruplarına göre, 31-35 yaş grubundakilerin diğer yaş gruplarına göre büyükşehirle ilişkin tutumlarının farklı olduğu ve bu farklılığın olumlu yönde olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan bütün bulgular ışığında bu çalışma ortaya koymaktadır ki 6360 sayılı Kanun eskiye göre daha iyi gelişmeler ortaya koymuş olsa da, demokratik temsil ve katılım açısından merkez-yerel ilişkilerinin arzu edilen seviyeye ulaşamadığı görülmüştür. Yine de büyükşehir modeline geçişle birlikte ortaya çıkan yerel hizmet anlayışından yerel halkın genel olarak memnun olduğu söylenebilir. Dolayısıyla yeni büyükşehir modelinin yerel yönetim anlayışına önemli katkısı olmasına rağmen daha yerelden bir bakış açısıyla yeniden düzenlemeye ihtiyaç olduğu gerçeği şüphe götürmezdir. Buradan hareketle başta yerel yönetimlerle ilgili reform çalışmalarında özgürlük, etkinlik ve demokrasi temelinde yerel motiflerin ve bilimsel kriterlerin esas alınması, merkezi yönetimin yetki alanının büyükşehir yönetimi lehine sınırlandırılması, temsil ve katılımın uygulamada sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi için gerekli yasal ve idari düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi ve büyük kentlerin özelliklerine göre modellerin hayata geçirilmesi önem kazanmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

**Reflections of the New Metropolitan Municipality
Model Application to Local People in the Example of
Mardin Metropolitan Municipality**

*

Muzaffer Bimay
Batman University

In the last two centuries, it has been observed that it has become increasingly difficult in terms of administrative and financial terms to provide public services and political participation needed by growing cities in the world and in our country. In this framework, important debates have been held from time to time about what kind of governance the local administrations, which are indispensable elements of democracy, hold in terms of authority and responsibility and about what the limits of democracy will be. As a result of these discussions, it has been understood that the increasing problems and diversifying needs of big cities cannot be solved with old-style urban management models, and it has emerged that new local government models or revision of existing ones are needed to solve these problems and meet the needs. For this reason, many urban models have been introduced in the world and in our country, especially with the effect of new understandings that have emerged in public administration since the 1980s, and necessary legislative changes have been made. The Metropolitan model in Turkey kept under protection in both legal and constitutional terms after the 1980s was reformed by means of the act numbered 6360 in 2012. However, the disputes with regards to the content and practices of the act are still carrying on. Thanks to basic arrangements made during the last thirty years in the large cities of Turkey, an approach based on more effective and quality service provision, which facilitates local participation and therefore the lives of local people, has been implemented. However, within the scope of reform studies regarding local administrations, it has been revealed that many local problematic issues such as authority and service, supervision, coordination, representation, participation and physical barriers specific to the whole city have been neglected. Therefore, although there have been important changes in the lives of the local people after the transition to the metropolitan city, disappointments have

also arisen in some cases due to the inability of the targeted goals to match what has been done in practice. This study aims to take into account the reflections of the law in practice in the last eight years in Mardin, which has existed as a local administration unit since 1867 and gained metropolitan status with the act numbered 6360, enacted in 2012, through the attitudes of the local people. In other words, the approaches and perceptions of the local people living in Mardin regarding the new metropolitan local administration model put into practice with the act numbered 6360, were examined.

The quantitative research method was adopted for the study, and after the theoretical background, the findings were interpreted by making descriptive or descriptive statistics. Survey technique was preferred as the method and tool of data collection and a questionnaire consisting of closed-ended questions was prepared. By this method, it is aimed to obtain data through a list of questions that the people from whom the data will be obtained will be answered by reading directly. While preparing the questionnaire, many applied scientific studies on this subject were also used. The questionnaire consisted of multiple choice and five-point likert scale questions. Surveys, 364 face-to-face interviews were conducted with a total of 364 people over the age of 18 living within the borders of Mardin Metropolitan Municipality and who accepted to do the survey and constitute the research universe. The scope of the study was limited to Mardin Metropolitan Municipality due to the limitation of resources and time. The descriptive statistics of the data obtained through the questionnaire were made through the SPSS 24 program. Thus, in order to measure satisfaction levels, arithmetic average and proportional frequencies, which are measures of descriptive statistics, were used in the study. Factor analysis was performed for the reliability and validity of the data collection tool and the differences between the obtained factors and the demographic variables of the participants were examined and Anova tests were conducted.

Based on the data obtained, it can be said that the participants approach the new metropolitan model positively, but see this model inadequate in many aspects such as authority, supervision, representation and participation. More clearly, since the enactment of the act numbered 6360, it has been observed that the effects on the local people are positive and cause significant changes in the lives of the local people. However, in terms of ensuring democratic representation and participation, it can be said that the center-local relations cannot reach the desired level both in the content and implementation

of the act. In addition, It has been determined that the participants still do not have sufficient information about the act 6360, have difficulties in participating in the administrative activities of the Metropolitan Municipality, and have difficulties in establishing direct relations with the municipal administrative units. In the T test analysis, statistically significant differences were determined between the group averages in the administrative dimension in terms of the gender of the participants. Similarly, As a result of ANOVA test analysis; in social, environmental and administrative dimensions in terms of the education levels of the participants; in the managerial dimension in terms of the professions of the participants; Statistically significant differences were determined between the group averages in economic and environmental dimensions in terms of the age of the participants. These significant differences indicate that the attitudes towards the metropolitan area are positive and different among men in general, those with a high level of education compared to those with a low education level, wage earners, workers, self-employed people compared to other occupational groups, and those in the 31-35 age group compared to other age groups, and this difference has a positive effect. Thus, similar and different interpretations of this study have emerged with studies conducted at different scales.

As a result, this study reveals that although the act numbered 6360 showed better developments than before, it was observed that center-local relations did not reach the desired level in terms of democratic representation and participation. Nevertheless, it can be said that the local people are generally satisfied with the local service understanding that emerged with the transition to the metropolitan model. Therefore, although the new metropolitan model has a significant contribution to the understanding of local administration, the fact that it needs to be reorganized with a more local perspective is beyond doubt. From this point of view, the necessary legal and administrative arrangements should be reconsidered in order to ensure that local motives and scientific criteria are based on freedom, efficiency and democracy, the central government's jurisdiction is limited in favor of the metropolitan administration, and representation and participation can be carried out smoothly in practice. Moreover, implementing models according to the characteristics of big cities gains importance.

Kaynakça / References

- Adıgüzel Ş. (2018). Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Çerçevesinde büyükşehir-bütünşehir düzenlemeleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 27(4), 1-28.
- Al, H. (1996). Cumhuriyet dönemi belediyeçiliğinin tarihsel gelişimi. V. Akyüz ve S. Ünlü (Der.), *İslam Geleneğinden Günümüze Şehir ve Yerel Yönetimler içinde* (s. 21-57), Cilt II, İstanbul: İlke Yayınları.
- Apan A. (2016). Bütünşehir modeli ve taşra yönetimine etkileri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 25(1),1-24.
- Arıkboğa, E. (2013). Geçmişten geleceğe büyükşehir modeli. *Yerel Politikalar Dergisi*, 48-96.
- Arıkboğa, E. (2014). Büyükşehir Belediye Meclislerindeki temsil adaletsizliğinin coğrafi ve siyasi görünümleri. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2(2), 35-61. [https://doi: 10.14782/sbd.201439372](https://doi.org/10.14782/sbd.201439372).
- Belli, A. ve Aydın, A. (2016). 6360 Sayılı Yasa ile kapatılan belde belediyelerinin hizmette etkinlik, verimlilik ve temsil sorunsalı üzerine bir alan araştırması: Önsen Belediyesi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43), 1698-1713.
- Bingöl, Y., Yazıcı, E. ve Büyükkakın, T. (2013). *İl Sınırında Büyükşehir Belediye modeli: Kocaeli Deneyimi*. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları Yayın No: 38.
- Bowornwathana, B. ve Poocharoen O., O. (2005). Managing reforms: The politics of organizing reform work. *Public Organisation Review: A Global Journal*, 5(3), 233-247. 12.05.2020 tarihinde [https://Link. Springer.Com/ Content/Pdf/10.1007/S11115-005-0950-Z.Pdf](https://Link.Springer.Com/Content/Pdf/10.1007/S11115-005-0950-Z.Pdf) adresinden erişildi.
- Bulut Y. ve Dönmez, D. (2019). 6360 sayılı düzenlemeyle oluşan büyükşehir modelinde büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri: Hatay İli örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(1), 29-40, <https://doi.org/10.33712/mana.551905>.
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*, (5. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Çalcalı, Ö. (2014). 6360 Sayılı Kanun'un Türkiye'de yerel yönetimler sistemine getireceği değişiklikler. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 23(4), 49-68.
- Çelik, M. L. ve Altıparmak C.(2013). *Hukuki açıdan 100 soruda yeni büyükşehir belediye modeli*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çınar, T., Çiner, C. U. ve Zengin, O. (2009). *Büyükşehir Yönetimi bütünleştirme Süreci*. 1. Baskı, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Çolak, H., Sağlam, H. ve Topal, A. (2017). Bütünşehir modelinin 2014 büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerine etkileri. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 26(29), 1-47.

- Çukurçayır, M. A. (2012). *Siyasal katılım ve yerel demokrasi*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Davis K. (1965). The urbanization of the human population. *Scientific American*, 213(3), 40-53. 14.05.2020 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/pdf/24931110.pdf?> adresinden erişildi.
- DeHoog, R., D. Lowery ve W. Lyons (1991). Metropolitan fragmentation and suburban ghettos: Some empirical observations on institutional racism. *Journal of Urban Affairs*, 13(4), 479-493. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9906.1991.tb00268.x>
- Department of Economic and Social Affairs [UN DESA], (2018). 25.05.2020 tarihinde <https://www.un.org/development/desa/publications/pdf> adresinden erişildi.
- Eke, A. E. (1982). *Anakent yönetimi ve yönetimlerarası ilişkiler*. Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları.
- Emini, F. T. (2009). Türkiye’de yerel yönetimler reformunun iç ve dış dinamikleri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 16(2), 31-48.
- Frey, W. H. ve Zimmer, Z.(2001). Defining the city. Ronan Paddison (Der.), *Handbook of Urban Studies* içinde (ss. 14-35), London: Sage Publications,
- Genç, F. N. (2014). 6360 Sayılı Kanun ve Aydın’a etkileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (Özel Sayı), 1-29.
- Genç, F. N. ve Korkın, E. (2017). 6360 Sayılı Kanun’la Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde Belediyelerinde Halkın Uygulamaya İlişkin Algısı: Atça (Sultanhisar-Aydın) Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19 (32), 84-95.
- Görmez, K. (1993). Türkiye’de anakent yönetiminin sorunları. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 2(1), 19-29.
- Gözler, K. (2013). 6360 Sayılı Kanun hakkında eleştiriler: Yirmi dokuz ilde il özel idareleri ve köylerin kaldırılması ve ilçe belediyelerinin büyükşehir ilçe belediyelerine dönüştürülmesi anayasamıza uygun mudur? *Legal Hukuk Dergisi*, 11(22), 37-82.
- Güler, B. A. (1987). Büyük kentler için yönetim arayışları. *Türk İdare Dergisi*, 59(374), 117-144.
- Huot,J., L, Thalmann, J., P. ve Valbelle D. (2000). *Kentlerin doğuşu*. (A. B. Girgin, Çev.), Ankara: İmge Kitabevi.
- İspir, E. (1982). *Kentleşme ve metropolitan alan yönetimi*. Ankara: AİTİ Akademisi Yayınevi
- İzci, T. ve Turan, M., (2013). Türkiye’de büyükşehir belediyesi ve 6360 sayılı yasa ile büyükşehir belediye sisteminde meydana gelen değişimler: Van örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 117-152.
- Kaçmaz Y. ve Er A. (2018).Yeni büyükşehir belediye sistemine yönelik kamuoyu algısı ve memnuniyet düzeyi: Alanya örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 23(2), 605-629.

- Karasu, M.A. (2014). Şanlıurfa kentsel gelişmesi ve 6360 sayılı büyükşehir belediyesi kanunu. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(Özel Sayı), 178-193.
- Kavruk, H. (2002). *Anakente bakış, Türkiye’de Anakent belediyeçiliği ve kent hizmetlerinin yönetimi*. Ankara: Hizmet-İş Yayınları.
- Kaypak, Ş. ve Yılmaz, V. (2017). Yeni Büyükşehir uygulamasının yerel halk üzerindeki etkileri: Van örneği. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 124-135.
- Keleş, R. (1985). Türkiye’de anakent yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 18(1), 69-82.
- Keleş, R.(1998). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. 3. Baskı, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Koçak, S. Y. ve Ekşi A. (2010). Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 295-307.
- Lefevre, C. (1998). Metropolitan government and governance in western countries: A Critical reiew. *International Journal Of Urban and Regional Research*, 22(1), 9-25. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.00120>.
- MacLeod, G. ve Jones, M. (2011). Renewing urban politics. *Urban Studies*, 48(12) 2443–2472.
- Mumford, L. (2007). *Tarih boyunca kent kökenleri, geçirdiği dönüşümler ve geleceği*. (G.Koca ve T.Tosun, Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Onyango, A. O.(2018). Global and regional trends of urbanization: A critical review of the environmental and economic imprints. *World Environment* 8(2), 47-62. <https://doi.org/10.5923/j.env.20180802.03>.
- Ökmen, M. ve Arslan, R. (2014). Türkiye’de 6360 sayılı yasa ile yeni kurulan büyükşehir belediyeleri: Manisa Büyükşehir Belediyesi örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (5), 88-101. <https://doi.org/10.30803/adus-obed.188831>
- Ökmen, M., ve Parlak, B. (2015). *Yerel yönetimlerde yeni vizyonlar*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Özaslan, R., Kızıboğa, H. A. ve Özaslan K.(2014). 6360 Sayılı Kanun Çerçevesinde Gümüşlük Belde Belediyesinin Kapatılmasına İlişkin Yöre Halkının Algısı. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, 16(2), 215-235.
- Özgür, H. (2007). Orta ölçekli kentsel alanların yönetimine ilişkin alternatifler. H. Özgür, M. Kösecik(Der.). *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-II içinde* (ss.94-115), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Parlak, B. (2013). Yeni büyükşehir belediye yasasının analizi. *Yerel Yönetim Dergisi*, 5(23), 38-40.

- Punch, K. F. (2011). *Sosyal araştırmalara giriş/nicel ve nitel yaklaşımlar*. (D. Bayrak, H. B. Arslan ve Z. Akyüz, Çev.), Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Rydergard, E. H. (2012). *Belediyelerin birleştirilmesi. Teori, metodoloji ve uluslararası deneyimler*. Türk-İsveç Yerel Yönetim Ortaklığı (TUSELOG).
- Sezik, M. (2015). *6360 Sayılı Kanun'a Göre büyükşehirlerde bütünleşme sürecinin etkileri: Malatya örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi SBE, Malatya.
- Sjoberg G. (2002). *Sanayi öncesi kenti, 20. yüzyıl kenti*. (B. Duru ve A. Alkan, Haz.), Ankara: İmge Kitabevi
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H, ve Özer, M.A., (2014). *Mahalli idareler*. Ankara: NOBEL Akademik Yayıncılık.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2020). 20.07.2020 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden erişildi.
- Usta, S., Akman E. ve Kocaoğlu M. (2018). 6360 Sayılı Kanun'un büyükşehir belediye sistemine etkileri: Konya Büyükşehir Belediyesi örneği. *Tesam Akademi Dergisi, Yerel Yönetimler Özel Sayısı*, 217 - 249. <http://dx.doi.org/10.30626/>
- Ünal, A. ve Tanrıvermiş, H. (2018). 6360 Sayılı kanun ve zorunlu kentleşme. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 27(2), 1-44.
- Visser, J. A. (2002). Understanding local government cooperation in urban regions: Toward a cultural model of interlocal relations. *American Review of Public Administration*, 32(1), 40-65. <https://doi/pdf/10.1177/0275074002032001003>
- Wood, R. (1958). Metropolitan government, 1975: An extrapolation of trends: The New Metropolis: Greenbelt, grass roots or Gargantua? *American Political Science Review*, 52, 108-122. 06.07.2020 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/pdf/1953016.pdf?> adresinden erişildi.
- Yaşamış, F. D. (1995). Büyükşehir sorunsalı. *Amme İdare Dergisi*, 28 (1), 93-111.
- Zimmermann U. (2007). Metropolitan governance. *Department of Political Science and International Affairs*, Kennesaw State University, Kennesaw, Georgia, U.S.A., <https://doi:10.1081/E-EPAP-120041422>

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

- Bimay, M. (2020). Mardin Büyükşehir Belediyesi örneğinde yeni büyükşehir belediye modeli uygulamasının yerel halka yansımaları. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel Sayısı), 6215-6243. DOI: 10.26466/opus.823674